

ERDÉLYI GAZDA

MECJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 2 ftal fizel-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1—1	1—3	1—6	1—12	1—18	1—24
		széri hirdetéskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
1/16	lap	14	36	70	120	160	200
1/16	"	7	18	35	60	80	100
1/16	"	3	50	9	17	50	30
1/16	"	1	75	4	50	8	75
1/16	"	1	90	2	25	4	40
1/16	"	1	90	2	25	4	40

Többzöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.
Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. J. yceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. 6. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés.

Az erdélyi gazdasági-egylet igazgató választmá-
nya június hó 2-án tartott ülésében azon határozatot
hozta, hogy mindazon egyleti tagok, kik az ezen évre
eső részvénydíjaik befizetésével hátralékban vannak,
az év díjnak jelen hó lefolytáig egyleti pénztárnok
dr. Hintz György urhoz való befizetésére fölszólí-
tatnak. —

Midőn ezen végzést a jelen felszólítás által a
t. egyleti tagok tudomására juttatni alkalmam van,
egyuttal értesítenem kell a t. egyleti tagokat az ig.
választmány azon határozatáról is, melyszerint a ki-
tűzött határidőre bé nem fizetett részvénydíjakat a
választmány megbízásából egyleti pénztárnok július
hó 1-én postai utánvétel útján fogja begyűjteni, a
postai költségeket ezen esetben, — miként eddig is
— a hátralékos tag tartozván viselni.

Elnöki megbízásból:

V ö r ö s S á n d o r,
h. titkár.

Pályázati hirdetés.

Az erdélyi gazdasági egylet által mult év február
5-én kitűzött, az erdélyi Mezőség befásítására vonatkozó
pályakérdésre csak egy, s meg nem felelő mű érkezvén
be, a gazd. egylet igazgató választmánya f. év május
6-án tartott ülésének határozata folytán a módosított,
s itt közlendő pályakérdést újból kitűzni határozta.

P á l y á z a t.

Adassék terv 5—10 nyomatott ivnyi népszer ű
munkában arról, miként lehetne hazánk Királyhágón
innen részének, különösen a Mezőségnek említést alig
érdemlő, sovány legelőnél egyebet nem nyújtó, mere-
dek kopárait szintugy a déli, mint az északi oldalo-
kon befásítani.

Neveztesse meg az ezen helyek légköri, s ta-
laji viszonyainak legmegfelelőbb fanemek; irassanak
le azok élettanilag, növénytanilag, s osztályoztassanak
a talaj különböző alkatrészeinek megfelelőleg.

Adassék elő az ajánlott fanemek magva gyűjté-
sének, faiskolában vagy állandó helyükre való elveté-
sének, faiskolában nevelésök- s állandó helyre kiülte-
tésöknek, mindkét helyen való ápoltatásuknak legczélsze-
rűbb, egyszerű módja; a teendők elintézése legalkal-
masabb idejének mindannyiszor kijelölésével.

Ismertessenek meg az erdő-ültetéshez kellő leg-
czélszerűbb eszközök, rajzaik segélyével.

A pályamunkák szokott módon, idegen kézzel írva, s
jeligés levelekkel ellátva, 1874 ápril 30-án estig Kolozs-
várra az erd. gazdasági egylet titkárához külden-
dők be. —

A pályaművek megbiráztatását szakértők által a
választmány eszközölni, s ez adja ki az absolut becs-
sel bíró legjobb mű írójának a díjt.

A pályamunka a díj odaitélése napjától számi-
tandó fél évig az író tulajdona marad. Ha azonban

ez alatt kinyomatását nem eszközölné, a tulajdoni jog az erd. gazdasági egyletre száll.

A pályadíj 50 arany.*)

A Jelinek-féle gyümölcsfa-tenyésztés.

(Folytatás.)

1) Az alanyul szolgáló vadonczok nevelése és k e z e l é s e.

Az alanyul szolgáló vadonczokat Jelinek, a mint azt már maga a vadoncz elnevezés is követeli, vadgyümölcs magvaiból neveli, vagy ennek hiányában legalább valamely igen közönséges gyümölcs magvaiból; mivel a nemesített gyümölcsmagvaiból keletkezett csemeték, azon gyümölcsöknek sajátosságait, melyből származnak, kisebb-nagyobb mérvben átöröklük s magukon hordják és így a nemesített gyümölcsök magvaiból kelt csemetéket tulajdonképen v a d o n c z o k n a k nem is lehet tekinteni.

A magiskolából a vadonczok egy éves korukban, egy a napnak kitett, szabadon fekvő s homokkal jó erősen felvegyített talaju táblába dugdostatnak szét (piquiren) 5'' távolra egymástól, hol azok az után vidoran tenyésznek és annyira kifejlődnek s megerősödnek, hogy ősszel onnét kiszedhetők. A kiszedés november havában történik, s a kiszedett vadonczok a jövő januárig fagymentes helyre rakatnak, új év után azonban azonnal előszedetnek és egyenként megvizsgáltatván, valjon gyökereik egészségesek-e, karógyökereik töben simára metszetnek s maga a törzs is 3''-re visszavágatik.

Az így előkészített vadonczok most egy * 12° Reaumur légmérsékletű helyiségbe vitetnek át s ott egyenkint agyagba gömböztetnek.

Az agyagba való gömböztetés a következőleg történik: a jól átdolgozott, s minden kő és homoktól ment fazakas agyagból apró, csemege tányér nagyságú és vastagságú lepénykéket készítünk, melyeknek közepére egy csipet föld jön, mintegy jó evőkanálnyi, mely levél és gyep föld s korhany keverékből áll, e csipet földre lesz azután helyezve, jól szétosztva a vadoncz gyökere, mire az agyag lepényke széleit köröskörül felhajtogatva a vadoncz törzséhez nyomjuk, a mi által természetesen a vadoncz gyökere körül egy agyag gömb keletkezik, melynek közepéből a vadoncz törzse nyulik fel.

A begömböztött vadonczok azután további ren-

*) Erdélyi laptársaink, úgy a magyar szaklapok t. szerkesztősegei tiszteletteljesen felkérletnek e pályázat szives átvételére.

deltetésükig egymás mellé, egy homokkal borított állványra rakatnak.

A vadonczok az állványon, a helyiségnek, melynek folyvást nedves légkörrel kell birni, kisebb nagyobb hőmérséke szerint s a mint a vadonczok gyengébb vagy erősebb gyökézzettel birnak, 10—14 nap mulva hajtani kezdenek, a mit a rügyek felduzzadása és kifakadása jelez.

2) A nemesítés és a nemesített csemeték gondozása.

Ekkor elérkezett a nemesítés ideje, a mi a következőleg vitetik végbe:

Az oltóágat kézbe véve, abból egy, két rügygel biró darabot metszünk le. A metszést a felső rügy felett ferdén, oly módon kell tenni, a mint azt a galyak megmetszésénél szabályszerűen tenni kell, erre az alsó rügy felett, a rügygel ellentétbe lévő oldalon az oltóágat mintegy $\frac{1}{3}$ részre haránt bemetszve, s a kés hegyét a bemetszésbe illesztve, az oltóág alsó részét egy vágással ék formára alakítjuk. Mi megtörténvén előveszünk egy begömböztött vadonczot és azt ép oly magasságba elmetszük, hogy a metszett felületével reá helyezendő oltóágnak alsó vége épen a vadoncz gyökér nyakát érintse, mire a vadonczot a gyökér nyaktól felfelé, megfelelő metszéssel, az oltóágnak felvételére előkészítve, s az oltóágat a vadoncz törzsére helyezve, azt erre jól reá szorítjuk, s pamut fonallal reá erősítve, a sebhelyet oltóviaszszal bekenjük.

A nemesítés ily módon megejtetvén, végre még a jelfácskát is, melyre az oltásra használt fajnak száma van jegyezve, az agyag gömbbe szurjuk, s a nemesített csemetét az állványra visszahelyezzük. Így folytatjuk azután a nemesítést darabról-darabra, a mi ez egyszerű oltásmód mellett oly gyorsan megy, hogy még a rövid téli napokon is képes, két erre betanított 10—12 éves fiu 200 drbot nemesíteni, és így 100 nap alatt 2 gyerek munkája után 15—20,000 darab nemesítésre biztosan lehet számítani. E munkát január elejétől mártius végéig szakadatlanul lehet folytatni.

A nemesített csemeték körülbelül 14 nap alatt szintén fakadni kezdenek és azok nap-nap melletti vidorabb tenyészete örömmel kell, hogy eltöltsön mindenkit ki csak azokat látja. Ez időtájt ügyelni kell arra, hogy az agyag gömbök ki ne száradjanak, miért is igen czélszerű a fácskákat este és reggel egy öntöző kanna rozsáján keresztül meg permeteztetni, míg a meleg, napfényes napokon azután lassanként

lekell az üvegház ablakait szedni, hogy a csemeték friss levegőhöz szokjanak és ez által lassanként megerősödjenek.

Ha a gömbök egyike másika itt-ott kissé kidudorodik, s meghasad, a mi rendesen akkor áll elő, mikor még az oltógaly az alanyyal össze nincs forrva, és így a gyökér által szolgáltatott tápanyagot nem levén képes felvenni s felhasználni, a gyökér vízajtásokat bocsát, ez esetben az ily gömböket a dudorodás helyein felkell nyitni és a vízajtásokat től lecsipni, mi által azután későbbben teljesen megvan akadályozva az ily csemetéknél a vízajtások kifejlődése.

3. Kiültetés a faiskolába.

Ápril hó végén a nemesített csemetéket már ki lehet a faiskolába ültetni, és pedig azok kiültetése a 2¹/₂' távolságu sorokban egymástól 2'-ra történik oly formán, hogy egy ásó hegyével apró gödröcskéket készítünk s a csemetéket a gömbökkel együtt ezekbe rakjuk bele, egy kis földet huzva azokra, mit azután a csemete törzse körül egy kissé meg kell a kézzel nyomdosni.

E munkára legcélszerűbb boros, esős napot választani. Az ültetésnek oly mélyen kell történnie, hogy az egész nemesítés által támadt sebhely, az oltógalyon található rügygyel együtt a föld alá kerüljön s csak a felső rügy álljon ki a földből.

Az így kezelt csemeték azután az első évben a talaj tisztán tartásán kívül nem igényelnek egyebet s már az első év nyarán 1¹/₂'—2'-ra is felnőnek.

4. E nemesítési mód előnyei.

Az ily módon eszközölt nemesítésnek előnyei: először, hogy az ember az időjárástól s ennek káros befolyásától teljesen független, miért is mindenki tetszés szerinti terjedelmet adhat faiskolájának; másodsor lehetővé lesz e nemesítési mód elterjedésével oly olcsón szolgáltatni a nemesített csemetéket, a mily árakról eddig még fogalmunk sincs, mi természetesen a gyümölcsfa-tenyésztést óriási mérvben elő fogja mozdítani; harmadsor, mivel a csemeték elültetése mind a két esetben teljesen biztos eredménnyel (a) a gömbökbe, b) a gömbökkel együtt a faiskolába) tehát azok oly vidoran tenyésznek, mintha a kiültetés helyén magból keltek volna; negyedsor, minden még oly kis gazda is képesítve van e nemesítési mód által arra, hogy a saját szükségletére való néhány csemetét szobája ablakában is felnevelheti a kiültetésig; ötödsor e ne-

mesítést gyermekek is biztos kézzel végezhetik, s végre hatodsor miután Jelinek ur e nemesítési módot már 1861-től gyakorolja, eddigi tapasztalatai alapján azt állítja: „hogy az így nemesített s az ő eljárása szerint metszett fák nem csak jobban és előbb teremnek, valamint a betegségnek is kevésbé vannak alá vetve, és erőteljesebb növések, hanem kimondhatni hiszi azt is, hogy az így kezelt csemeték és fák a fagytól se szenvednek, miután midőn 1871 telén egyéb 15—20 éves fáik is, csaknem mind elfagytak, az így nemesített s az ő eljárása szerint kezelt fák a faiskolában teljesen meglettek a fagytól kímélve.“ A fagy azon oknál fogva nem árthat az ily fácskáknak oly könnyen, mivel a nemesítés által okozott sebforradás csaknem teljesen a föld alatt van, s tudjuk, hogy a fákat a fagy a nemesítési sebhelyen támadja meg legérzékenyebben, és itt fagnak azok el leghamarább, mi onnét van, hogy ha bár kívülről a fák sebhelye bevan is forradva, az egész sebhely csak ritkán van teljesen összeforrva, míg az ily módon nemesített csemetéknél, az alanyra az oltógaly akkor tétetvén fel, midőn abban a nedvkeringés már megindult, s emellett a légköri behatásokat is oly módon lehetővé, az egész nemesítésre szükséges idő alatt szabályozni, a mint azt az óhajtott siker biztos elérése kívánja; természetesen az első oknál fogva felette áll e nemesítési mód minden eddigi kézbéli oltásnak, valamint az angol gyökérbe való oltásnak is, hol a kertész nem holt ugyan, de igen is szunynyadó, tétlen testekkel dolgozik, s a nemesítés után jó ideig várnia kell még, az erők ébredésére; a második oknál fogva pedig felette áll az minden egyéb künn a szabadban történő nemesítésnek, hol viszont az időjárás befolyása egyáltalában nincs az ember kezében, s így egy kis szárazság vagy hideg oly könnyen megghiusíthatja vagy tönkre teheti legszebb reményeinket!

(Vége köv.)

Kodolányi Antal.

Az első eper.

Az első eper, melyet ez, a gyümölcsöt tekintve igen mostoha év megérni engedtet, hazsongárdi kertemben mult hó 20-án szedetet és pedig az általam nevezett Pompadour fajból, a mely nem annyira édes, mint a milyen szép és rendkívül termékeny, meg korán érő; egy teljesen ápolit bokron megterem 50 szem is, a mely között kis dió nagyságu is van.

Kérem a gazdasági-egylet kertészeti szakosztályának tisztelt elnökségét, megmaradunk-e ez évben is a sajnos már a mult évben beállott tétlenségünkben, nem kezdjük meg az annyira élvezetes és érdekes — éveken át gyakorolt — gyümölcs izlelési vasárnapjainkat?

A kinek terü ez is, az vigasztalhatja magát, mivel a gyümölcs hiány miatt a terü csekély leend.

Kérem az eperrel bibelődni szerető kertészeti bajtársakat: mikép történik az eprek különböző fajainak párosítása? érdekes volna, a fentnevezett korai Pompadourt a késői legjobb izű olasz eperrel párosítva, korai olasz epret nyerhetni.

Kérem tovább mikép lehessen biztosan meggátolni a remek Laconstant eper télen általi pusztulását?

és végtére: kinek van itt közel hozzánk indás és indátlan sárga földi epre? hogy ne legyünk kénytelenek e szegény hazából ezért is a filléreket külföldre számüzni!

Szentgyörgyi József.

T Á R S A L G Ó.

Világkiállítási levelek.

I.

(G. V.) Az „Erdélyi gazda“ mult számában Kodolányi Antal ur találóan jellemezte azon készülletlenséget, mellyel a Május 1-én „hivatalosan“ megnyitott világkiállítás a fizető és nem fizető vendégeket fogadta. Azóta minden tekintetben roppant sok történt és örömmel mondhatjuk el, hogy a magyar gazdasági osztály ma teljesen készen áll. Magyarország gazdasága négy különböző helyiségben van bemutatva, u. m. egy közös gazd. csarnokban egyfelől Oroszország, másfelől a lajtántuli Ausztria által határolva, hol gabnaneműek, gyapju, dohánv, liszt, ásványvizek sat. foglalnak helyet; — egy második külön csarnokban, mely csupán magyarországi terményeket, főleg bort, szeszt sat. tartalmaz; — a közös gazd. gépcsarnokban, ismét Oroszország és Ausztria között — végre a ma megnyitott állatkiállításban! Az egyes osztályok tüzetes ismeretetését későbbre halasztván egyelőre az állatkiállításnak szentelünk néhány sort.

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy az állatkiállítás elrendezése és elhelyezése semmi tekintetben sem elégheti ki a gazdát. A készülletlenség itt is óriási volt, az állatok pontosan érkeve alig találtak néhány kész állást, vagy pedig olyant, melynél jászol, karika, ajtó sat. még hiányzott, úgy hogy számos állatot órahosszat legeltetni vagy sétáltatni kellett, míg azon hely nagyjából elkészült, hol legalább ideiglenesen megvonulhatott. A szarvasmarha u. n. Normalstand-okban van elhelyezve, minden ilyen állás három darabra van számítva; oly felosztás, mely mellett a legszebb négy állatot szét kell választani, mi természetesen roppant hátrány; az összeszokott marhák elkülönítve enni sem akarnak. Ezen hármas állások négy párbuzamos sorban vannak körülbelül 2 ölnyi távolságra felállítva, az állás fedett, a közbelső ut nem. Az állások

hossza oly csekély, hogy a marha háta megett csak oly gazda haladhat el, ki netaláni „eshetőségek“-kel nem törődik, ezen meg nem közelíthetés miatt a középső állatot szemlélni sem lehet, mi a kiállítóra nézve ismét nagy hátrány. Egyáltalában nem értjük, hogy a vezérigazgatóság gazd. tekintélyei, miért nem rendezték az állásokat úgy, hogy az összes állatok fejfel szemközt állhattak volna, közepett egy szélesebb, két oldalt keskenyebb utcát hagyva s az egészet tető alá véve; ily berendezés mellett a szemlélet teljes tanuságos és kényelmes lett volna. Az idő viszontagságai ellen az állatok csak nagyon hiányosan vannak védve, a hamarjában összetakolt tető az eső ellen elégtelen, a két oldalt alkalmazott ponyva függönyön keresztül hatol a hideg szél és sannyargatja az ut által különben is megtört állatokat. E kedvezőtlen körülmények közepette edzett magyar fajta állataink még leginkább kiállják a sarat; német szomszédaink azonban méltán féltik híres és kényes selymes juhaikat, folyvást istállózott marháikat és sertéseiket. A panaszok száma legió, sőt ha az idő jobbra nem fordul, még kártérítési perekre is készülhet a vezérigazgatóság. Ezen hosszú jeremiada végén még felemlítjük, hogy a különben is kiadással és koczkázattal eléggé terhelt kiállítót, a vezérigazgatóság „megfelelő“ takarmány árszabása is kétségbe ejti, p. o. egy vámmázsa (88 font) közepszerű szénának ára négy frt 50 kr. egy vámmázsa közönséges alomszalma két frt 60 kr. egy vámmázsa törökbuza hat forint és így tovább.

A szó teljes értelmében az utolsó perczben annyira mennyire elkészült állattárlatot Május 31-én d. e. 10 órakor Király ő felsége személyesen nyitotta meg. A magyar osztály szélén Wagner László gazd. szakbiztos fogadta és kísérté tovább a magae vendéget; ő felsége nagy érdekléssel szemlélte a szép állatokat és minden kiállítóval, valamint a cifrán öltözött cselédséggel is néhány nyájas azót

váltott. A szarvasmarhakiállítás fénypontját főhg. Albrecht bélyei, magyar-óvári, tescheni és saybuschi uradalmainak gyönyörű tenyésze képezi, kiváló szépségük a telivér hollandi, kelet-frieslandi, allgauer és shorthorn állatok, nagyon érdekesek a Shorthorn keresztezés számos példánya mint tenyész és hizó állat. Ezen nagy gonddal és szakértelemmel összeállított collectió magában egy kisebb kiállítást képvisel, mert mintegy 80 állatot számlál. A mezőhegyesi m. kir. ménesgazdaság a híres Csáky és Almásy törzs szép példányait mutatta be, az arányos termetű, erős és szilaj állatok méltó figyelmet keltenek. Kitűnő magyar és erdélyi fajta állatokat láthatni Simor hgprimás, Coburg Gotha hg, Schwarz Abrahám s Gr. Csekonicus János, B. Sennyey Lajos, Gr. Wenckheim Frigyes, Gr. Zichy Nep. János és másoktól, úgy hogy bátran ellehet mondani, hogy magyar hazánk méltán mutatja be ezen uralkodó körülményeink közt sokszor megbecsülhetetlen fajtát. Az erdélyi gazd. egyeslet tagjai által felszállított marha csoport hosszabb ideig igénybe vette ő felsége figyelmét, kivált Gr. Bethlen Camilló harmadfű bikája nyert tetszést.

Az importált szarvasmarhafajtákat főherczeg Albrechten kivüli még a sasvári uradalom mutatja be, a kiállított simmenthali és stajer állatok egytől-egyig gyönyörű példányok, de költséges tartásuk miatt nem mindenkinek feltétlenül ajánlhatók. A lévai uradalom bérnöksége három bernit állított ki: bikát, tehenet és göbolyt mind saját nevelése és becsületére válik.

A hizottmarha nagyon szépen van képviselve, a legnagyobb contingenszt a szesz- és czukorgyárak szolgáltatják, még pedig többnyire magyar fajtából; így a temesvári szeszgyár, a diószeghi czukorgyár, Stern Ignácz Budapestről; Gutsjahr, Neumann testvérek és Mittelmann Aradról sat. földbirtokosaink közül Gr. Hunyadi Imre, Gr. Sándor Móricz, Wodianer Móricz sat. Az idegen fajták és keresztezések sulyosabb hizókat mutatnak fel, így p. o. kézdi-vásárhelyi Benkő Dániel schweizi 6 éves ikerökre 35 mázsa élősulylyal, colossalis állatokat küldött Kuffner és Guttmann Diószeghről, többnyire schweizi és német fajtát, a sasvári uradalom simmenthali fajtát sat. mindezeket azonban felülmulja pozsonyi mézszáros Mayer Soma két schweizi ökre, mely — állítólag — 45 mázsát nyom.

A bivaly méltó képviseltetéséről keszthelyi intézeti tanár Engelbrecht Károly gondoskodott, úgy a tenyészállatok, mint a hizók kiváló szépségű példányok, az utóbbiak bizottsága általános figyelmet kelt és nagyon érdekes volna, ha az illető tanár ur a takarmányozás és az értékesítés adatait mielőbb közzétenni.

A rendes állásoktól elkülönítve a buja rét közepén az „Agricola“ gazd. részvénytársulat Kapuvárról mutatja be az eredeti magyar gulyaállást minden hozzátartozandókkal együtt. A csinosan és hiven berendezett helyiség sok látogatónak örvend a derék gulyás gazda nagy gyönyörűségére, csak a két lánczos komondor „nem tudja megszokni azt a sok németet!“

Szőlészeti levelek. *)

II.

Magfaválasztás és csipdesés virágzás előtt.

A nyitás után jön az első kapálás Szentgyörgy körül vagy május elején, a kapálás munkájában első a mély, vagy ugarkapálás, melynek ajánlata mellett egy nevezetes körülményre kell figyelmeztetnem szőlőművelő társaimat, mi abból áll, hogy minden tő szőlő felső részén egy kis teknyő forma gödröt hagyjanak, alólról pedig, illetőleg délfelelől gondosan feltöltsék, mely műtétnek két nevezetes következménye eredmény dusan fizet meg, mert

1-ször az eső vizet természetesen a teknyő felfogva egyenesen a gyökérzetre vezet, mi által a támogatott táperő dusabb vegetatiót idéz elő;

2-szor a hevesen sütő napnak felyül nem lévén mibe megütödni egyfelől, másfelől a déli feltöltés által fedett szőlőt találván, a tőkét nem égetheti, következésképp a törzsön felmenő táperőt legkevésbé sem szoríthatja meg hősege által, mely két ok nagyon is megérdemli a figyelmet, — s int felyül a teknyős, alól pedig a feltöltési kapálásra. —

Az első vagy ugarkapálás után következik május 15—30-dikáig a szőlőnek legnevezetesebb műtétéle, az ugynevezett:

Magfahagyás és csipdesés.

Ezen eljárások elseje a jövő termés előállítására kellető, fát neveli, a másik az idej termőfán a meglévő gyümölcsöt biztosítja fejlesztése és tökéletesítése által, szóval az egyik a jelent, másik a jövőt teremti meg. Ezért tartom én ezt a szőlészet legnevezetesebb műtétélinek, mert ezen jól rendezett s végbevitt szőlészeti munkálat által mindig egy bizonyos középtermést biztosíthat az ember magának, leszámítva az elemi csapásokat, s azoknak, kik csak a természet játékanak hiszik a szőlőtermést, nem lesz felesleges a szőlőmunkálat következményét kissé fontolóra venni. Így az első levelemben irtak után most a következőkre vagyok bátor egy kis figyelmet kérni. — Bárha nyitáskor megtakarítottuk is a szőlőtőkét felső földszinti gyökereitől, mégis ma május 20-án a hóharmat és fagy daczára, mely leginkább a legelső hajtásokat szokta érni, terméttelen sarok hajtás övedzi körül a tőkét, melyek mind meg annyi táperőt elvonó felesleges hajtások lévén, minden irgalom nélkül eltávolítandók, tehát ezeket mint felesleges vízajtásokat letördelem, levágom tőből, minek megtörténte után tovább haladok az egy vagy legfeljebb két törzsön, hol egy vagy két karika lehet, de több semmi esetre nem. A törzsön levő minden hajtást mégha gerezdes lenne és irgalom nélkül le tarolok.

A tőke vagy törzs, minden hajtásaitól megtakarítottván, átmegegyek a karikákra, kezdvén azt az ugynevezett kulcsánál, hol a tavalyi magfa, most termőfa, meghajtása, s a karóhoz való megkötése történt. A karika tövével, az ugynevezett vállán, vagy még jobb a vállá alatt

*) Lásd az „Erd. gazda“ 1873. 9. számát.

a földtől, mint egy másfél lábra, kiválasztok négy legszebb s legépebb idei hajtást, melyet ez évben már ezentul magfának nevezek, melyet nem bántva a karó mellett szabadon nőni engedek, ezen a megnevezett 4 mag fán kívül a karikán tovább haladok, s úgy folytatom a műtétet, hogy azokat a hajtásokat, melyek a karikán tovább léteznek, két részre osztva gerezdesekre és gerezdnélküliekre, nevezvén azokat gerezdes és gerezdnélküli csapoknak, ezekkel úgy bánok el, hogy munkám által minden hasznot kiaknázva szőlőfám legnagyobb terméséhez érhessek, mihez az által jutok el, hogy azokat a gerezdetlen csapokat, melyek különben is haszontalanul szivnák el a táperőt a gerezdes csapoktól, most még mind friss hajtásokat levágom.

A gerezdes csapokat, hogy a mennyire lehet a fanövésit korlátozzam s minden erőt a gerezdekbe, illetőleg a gerezdek növésiibe összpontosíthassak a gerezdtől számitandó 3-dik bognál lecsipem, levágom, mely munka végbevitel után arra a nevezetes eredményre jutok, hogy egyszer az erő összpontosítása által a termőfán minden erőt a gerezdekbe vezettem, mi által fejlődésük erőteljesebbé válik; másfelől virágzaskor biztosítom szőlőfürteimet a termés elrugásától, mi különösen a bakatoroknál szokott előállani.

Ezen két nevezetes munkája a szőlőnek elkerülhetetlen, egyik mint fennebb említém a termés biztosítása, a másik a 4 magfa meghagyása, mely jövőre biztosítja a termést, mind ez azért is nevezetes, mivel a 4 magfának tetejét nem csipem meg s a szőlő különben is a kúszó növényekhez tartozván bő nedv vezető porussai által inkább a fanövésre lévén a természet által hivatva, a magfába elégheti ki növési vágyait, melyet okvetlenül meg kell neki engedni, különben a folytonos vágás és csipdesés által növésiibe megakadályozva könnyen végpusztulásának mehet elébe; tehát ott a hol hasznunkra fordíthatjuk okvetlenül meg kell engedni, hogy növési vágyát eléghesse ki, melyet csak is a magfa növésiibe tudunk teljesen hasznunkra fordítva elérhetni, — másfelől a termőfán a gerezdek tökéletesbitésibe. Harmadik levelemben lesz szerencsém (junius 24-én) tovább fejleszteni szőlészeti munkám menetét.

Most még a cserepes szőlőmiveléshez van egy pár szóm, melyet ígéretemet béváltom. Most az ideje a karó körül megkanyarított szőlővesszőn, az ugynevezett csipdesés műtétét megtenni, így hát mind azon gerezdnélküli csapot, melyeken fűrt nincs már, mind friss hajtásokat könnyen letöröm; a gerezdes csapokat pedig a fűrt feletti 3-dik bog vagy levélnél megcsipem és így minden erőt a gerezdekbe vezetek.

Itt minekutánna a cserépbe mívelésnél magfáról szó sem lehet, csak is ez évre terjedvén ki, hatása ezuttal nem is említhető tovább.

Sokat kellene mesélni az időről is, de mivel ez minden ember foglalkozása legnagyobb szerűségéhez tartozik lisserralni, csak annyit írhatok, hogy a május elején történt fagyok és hóharmat, vagy dér nem okozott oly nagyszerű károkat, mint a milyenel az emberek szerették elrémíteni

magokat, különösen a Maros és két Küküllőmentén, ha történt is némi kár, de az alvószemek, melyek mindig és minden rügy mellett fennbajgyák jogukat az ilyen helyrehozására, károsítások most se téveszték el hatásukat, alig felesmerhető károsnak, azért nincs miért a] termés végelveszésén buslakodni.

F e k e t e P á l,
szőlészeti vándor tanár.

EGYVELEG.

* A kolozs-monostori gazd. tanintézet növendékei f. hó 4-én tanáraik vezetése alatt tanulmányi körutrá indultak ki. Utjuk czélja gróf Zichy Ferencz ő nmlga érdiószegi uradalmának megtekintése s esetleg méglátogat a debreczeni tanintézetnél.

* A kisbéri állami ménes legközelebbi május 27-i árverésén 15 csikót adtak el 12,280 frtért s így egynek átlagos ára 1280 frt volt.

* Rák os-Kereszturon a b. Podmaniczky udvarában egy természeti ritkaság van t. i. egy tizennyolcz éves tyuk, mely még maig is évenként kétszer szokott költeni. —

(v) A burgonya sajátszerű elfajzása. A „Journal d' Agriculture pratique“ említi, hogy Poitier vidékén a burgonyának sajátszerű elfajzását észlelték, a mi abból áll, hogy a gumók ahelyett, hogy rügyeikből gyökereket bocsájtanának az elvetés után, czérna vékonyságú szalagokat eresztenek ki, tenyészni nem képesek s elrotadnak. A baj annál alkalmatlanabb, mivel a tenyészképtelenséget a rügyekről nem, hanem csak az elvetés után, tehát már későn lehet megtudni. A gumók csirképességének eme hiánya különben nincsen tápértékére nézve hátránnyal, sőt izletesebbnek is találták az ilyen burgonyát. A baj okát a szaktudósok már fűrkészik.

(v) A petroleum jó irtószer a növénybetegségeket okozó élődiék ellen, s ezeknek csirmagvait előli. Így pl. Reidemeister mintegy 60 rőf gyapot kanóczot petroleumba itatott s a kanóczczal azián a burgonya földön több fészket körülkerített a földszinén. A körülvevett fészkek teljesen épségben maradtak s nagy bokruk, mint sziget vált ki a táblából, melynek többi fészkeit a betegség tönkretette. Élődi állatok, házi férgek stb. félek ellen is jó sikerrel használható a petroleum, de élőállatokra feldörzsölni pl. tetvek elűzésére, még sem szabad, mert voltak már esetek, midőn az állat a petroleum lenyalása miatt elpusztult. —

(v) Borévek krónikája az 1600-as években. Az elzászi türkheim községnek 1601-től 1687-ig, évről évre vezetett krónikájában a bortermések jegyzésére gondot fordítottak s az évenkénti változatok a termések sikerében érdekes áttekintést szolgáltatnak. 1601-től 1628-ig a kedvezőtlen borévek hosszú sora folyt, úgy hogy a termések legjobb esetben csak középszerűeknek, leg több eset-

ben azonban silányok és savanyuaknak jegyeztettek föl. 1628-ban szüret nem is volt; a gyorsan beköszöntött tél elvitt s elfagyasztott mindent. Az erre következett három évben, t. i. 1629, 30 és 31 ben a jó és bő termések egymást multák felül, úgy hogy ez utóbbi évben szükséget szenvedtek a hordók hiánya miatt, 1634, 36 és 38-as évek szintén jók voltak. 1639-től 1652-ig ismét hosszú, kedvezőtlen évsor. Az 1652, 53, 54 és 55-ös évek termé-

sei ismét jók s részben jelesek voltak, ugyszintén az 1660 és 61-i évekéi is. A század legkitünőbb bora 1666-ban termett. Jók voltak még az 1669, 70, 78, 80 és 83-i termések is. A közbeeső évek, valamint az utolsók is 83-tól 1687-ig részben gyengék, részben kedvezőtlenek voltak. A termések sikerének szeszélyes ugrándozása, úgy látszik, most is csak úgy foly, mint folyt két és fél század év előtt.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Á r a k r a j e z á r o k b a n .										
Kolozsvár	június 5	810—820	560—570	460—470	176—185	110—120	160	130	1000	25
Nagy Várad	május 20	540—730	470—520	130—450	160—200	340—360	220	130	1000	28
Maros-Vásárhely	május 29	640—706	480—508	456—484	198—228	—	210—240	160—190	1200	22
Károly-Fehérvár	május 31	648—650	600—612	495—500	170—175	—	110—120	80—90	1200	20
Nagy-Szeben	ápril 29	680—733	560—613	447—487	173—200	400	100—105	70	700	22
Brassó	ápril 28	644—720	555	418—434	168—175	316	—	—	—	22
Besztercze	május 27	620—720	520	480	180	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	május 29	630—670	550—600	420—460	175—200	—	240—250	60—70	1100	20
Szamosujvár	május 26	640—720	480—560	380—400	140—160	—	180	50	1200	20
Deés	június 3.	780—800	640—680	540—560	164—170	—	190—200	75—100	800	18
Torda	mart. 22.	632—700	480—520	440—460	150—160	—	165—170	70—100	1400	22

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 73 — frt 50 kr. Ezüst árkelet 119.75.

Bécsi marhavásár: Felhajtott összesen 2700 drb. hizó ökör, a forgalom élénk; árak: gallicziai és német 34—36 frt, magyar hizó ökör 33—35 $\frac{1}{2}$ frt a vágósúly mázsája.

(v.) Az ekevasat (lapos vasat) jól meg lehet keményíteni következőleg: veszünk egy vékony, keskeny öntöttvas darabot, betesszük a kohó tűzébe; a megkeményítendő ekevasat alája helyezzük. A tűz erős élesztése alatt az öntöttvas megolvad az ekevasat bevonja, mire a vasat a szokott módon vízben hamar lehűtjük. Így az ekevas nagyon megedződik s a kopásnak hosszabb ideig lesz képes ellentállani.

TARTALOM: Értesítés. — Pályázati hirdetés. — A Jollinek-féle gyümölcsfa-tenyésztés. (Folytatás.) Az első eper. Társalgó: Világkiállítási levelek. — Szőlészeti levelek. Egyveleg. Piaczi árak. — Hirdetések. —

Felelős szerkesztő: VÖRÖS SÁNDOR.

Hirdetések.

Jelzálog kölcsönök.

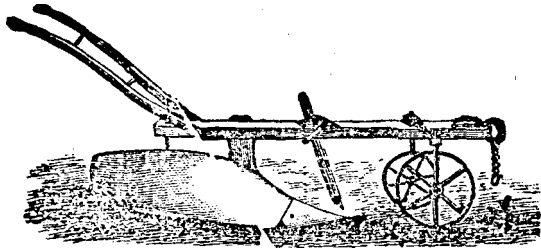
Telekkönyvezett földbirtokokra 500 forinttól 5000 frtig, 5 $\frac{3}{4}$ % kamat 2 $\frac{1}{4}$ % törl. illetőleg 8%-kal 22 évi törlesztésre 5000 frttól a legmagasabb összegig 6% kamat 1% törl. illetőleg 7%-al 32 évi törlesztésre (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyautca 6. sz.

Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig. (3.) (19—48.)

GUBITZ ANDRÁS

gazdasági gépgyára.

Van szerencsém a t. gazdaközönség szives figyelmét gyáram készítményeire általában véve ezennel felhívni.

Különösen ajánlom a t. gazda közönségnek a czélszerű és szilárd szerkezete által, magának jó birnevet szerzett eredeti **Gubitz ekéket** (öntött fejű eke aczél szántóvassal és vert vasekék aczél szántóvassal), mélyítő ekéket s kettős ekéket, magtakarókat, kapáló és töltőgető ekéket, Howard-féle és Skott boronákat sat.

Képes árjegyzékkel megkeresésre mindenkinek bérmentve szolgálók.

A megkereséseket kérem Gubitz András gazdasági gépgyáranak Pesten Lipótutca 41 sz. czim alatt eszközölni, s a megrendeléseknek gyors és pontos teljesítését mindenkor kötelességemnek ismerendem. (12.) (1—12.)

Egész tisztelettel:

Gubitz András özvegye.

Jószág-bérbeadás.

Kolozsmegye alsó kerületében fekvő **N.-Sármás** az 1874-dik év ápril hó 24-től kezdve hát, esetleg több évre haszonbérbe kiadó lévén, a vállalkozni kívánók felhivatnak, hogy Kolozsvártt lakó orsz. ügyvéd **Frits Albert** urnál a feltételeket előre is megtudhatják. Áll ezen fekvő jószág **3846** katasztrális hold tagosított szántó, kaszáló, s a legjobb marha legelő földekből; el van látva mindennemű lakó és gazdasági épületekkel; a Kolozsvárról Sz.-Régenig vezető csinált ut mellett, s Kolozsvárról öt óra távolságra fekszik, más birtokos a községben nincsen, gabona termésre és marha tenyésztésre első jószág a Mezőségen. (13.) (1—6)

VICTORIA

bitosító társaság Kolozsvártt

(1) (alapítva 1865-ben) (9—24)
melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben
5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, ugy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társas-árvai vagyon és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házberendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezeket kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárakra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárokra, boltban levő czikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczokodás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség **életbiztosítási** ajánlatait is a Victoriánál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkinti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezeket kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy létrhezmeneteli tőkék, nyugdíj vagy életjáradék összegek, temetkezési költségek biztosítása, ugy túlélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereményben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsültetnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

Wagner.

Szász.